

Література

1. Иванов Ю.Н. Основы национального счетоводства: [учебник] / Ю.Н. Иванов, С.Е. Казаринова, Л.А. Карасева. – М. : ИНФРА-М, 2005. – 480 с.
2. Інструкція щодо заповнення форм державних статистичних спостережень № 1П-НПП (річна) «Звіт про виробництво промислової продукції» та № 1П-НПП (коротка, річна) «Звіт про виробництво промислової продукції», затверджено наказом Держкомстату України від 12.07.2007 № 215. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mk.ukrstat.gov.ua
3. Методика розрахунку валового внутрішнього продукту виробничим методом і за доходами, затверджена Наказом Держкомстату України від 08.11. 2004 р. № 610 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bestzvut.com.ua
4. Методологічні пояснення до розділу «Національні рахунки України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Форма № 1-підприємство (річна) «Звіт про основні показники діяльності підприємства», затверджено наказом Держкомстату України від 13.08.2007р. № 300 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Форма № 1-споживання (річна) «Обстеження споживання продуктів та послуг у виробництві продукції (робіт, послуг) за 20 __ рік», затверджено наказом Держкомстату України від 08.09.2008 р. № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Форма №1П-НПП (річна) «Звіт про виробництво промислової продукції», затверджено наказом Держкомстату України від 12.07.2007 р. № 215 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Юрьева Т.В. Макроекономіка [учебно-методический комплекс]. / Т.В. Юрьева, Е.А. Марьганова. – М., 2008. – 286 с.

Надійшла 10.05.2010

УДК 657

В. С. СЕМЙОН

Житомирський державний технологічний університет

ОЦІНКА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА УГОРСЬКІЙ ОБЛІКОВІЙ ПРАКТИЦІ

У статті визначено основні критерії визнання основних засобів, встановлено важливість оцінки як методу бухгалтерського обліку, розкрито способи надходження необоротних матеріальних активів на підприємство та складові їх первісної вартості в українській та угорській обліковій практиці, внесено пропозиції щодо удосконалення законодавства та методики оцінки основних засобів

We determined the main criteria of defining the fixed assets, established the importance of assessment as a method of accounting, revealed the methods of receiving the non-current tangible assets by the enterprise and the components of their original value in the Ukrainian and Hungarian practice, made some suggestions about improving the legislation and methods of assessment of fixed assets.

Ключові слова: оцінка, основні засоби, облік.

Вступ. Необоротні активи підприємства, зокрема його основні засоби, без яких неможливо уявити господарську діяльність будь-якого суб'єкта господарювання, є однією з найважливіших категорій обліково-аналітичного процесу. Проблеми обліку необоротних активів в сучасних умовах господарювання є особливо актуальними, що пов'язано з потребами інвесторів та інших зацікавлених осіб у достовірній, точній та правдивій інформації про майновий і фінансовий стан підприємства. Важливість основних засобів у процесі виробництва не можна недооцінити. Їх кількість з року в рік зростає, про що свідчать дані Держкомстату України. Відповідно, порівняно з 2000 роком, у 2008 році вартість основних засобів у промисловості зростає більш ніж у 3 рази (у 2000 році – 285328 млн грн, у 2008 році – 823796 млн грн) [1]. Близько 70-75 % необоротних активів підприємства складають основні засоби.

У системі теоретичних основ формування та руху основних засобів визначальну роль відіграє концепція їх оцінки, яка повинна забезпечувати виконання принципу об'єктивності та відповідно правильне формування фінансової звітності підприємства.

Для України, особливо для західного регіону, зокрема, для Закарпатської області, Угорська Республіка залишається стратегічним економічним партнером. За перший квартал поточного року зовнішньоторговельний оборот області з Угорщиною склав 110,4 млн доларів США і зріс порівняно з минулим роком на 32,8 % (або на 27,3 млн дол.). Обсяг експорту до Угорщини за цей час склав 80,9 млн дол., що на 14 % більше за показник 2009 року. Угорщина є одним із основних партнерів Закарпаття в інвестиційному співробітництві після Японії, США, Німеччини, Австрії. На сьогодні в регіоні функціонує

271 підприємство з угорськими інвестиціями [2]. Тому знання окремих моментів системи бухгалтерського обліку даної європейської країни є обов'язковим для налагодження ефективної співпраці.

Питанням оцінки основних засобів присвячена велика кількість праць вітчизняних і зарубіжних вчених. Слід зазначити, що значний внесок в удосконалення питань оцінки основних засобів зробили такі відомі в Україні та за кордоном вчені, як О.С. Бородкін, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, М.І. Кутер, Н.М. Малюга, В.Ф. Палій, В.В. Сопко, Я.В. Соколов, З.С. Туякова та інші. Зокрема, питання вартісного вираження необоротних матеріальних активів досліджувались у дисертаціях наступних науковців: М.І. Бондаря, Я. Бошняка, О.П. Гаценко, П.М. Герасима, Р.Н. Коршикової, Т.Б. Лукіної, Н.М. Урбан та ін. Однак незважаючи на значний доробок дослідників досі залишаються невирішеними важливі моменти обліку основних засобів, що стосуються питань їх оцінки.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення критеріїв визнання основних засобів та вивчення методики оцінки вартості залежно від способу їх надходження, розгляд витрат, що входять до первісної вартості необоротних матеріальних активів підприємств України та Угорщини для удосконалення вітчизняної облікової практики з урахуванням зарубіжного досвіду.

Виклад основного матеріалу. Основні засоби використовуються у діяльності практично всіх підприємств і є особливою частиною майна підприємства, яка використовується у якості засобів праці при виробництві продукції (робіт, послуг) або для управлінських потреб підприємства протягом тривалого часу.

Відповідно до П(С)БО 7, основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або для постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [3, п. 4]. Відповідно до Закону Угорщини «Про систему бухгалтерського обліку» № С, у балансі у складі основних засобів відображаються матеріальні засоби, які взяті у користування за призначенням, введені в експлуатацію (земельні ділянки, ліси, насадження, будівлі, інші споруди, технічне, торгівельне та інше обладнання, устаткування, транспортні засоби, майнові права на нерухомість), племінна худоба, які тривало – безпосередньо чи опосередковано – забезпечують діяльність підприємства, а також сюди відносяться аванси видані на придбання основних засобів (на капітальні інвестиції) та самі капітальні інвестиції, та уточнення вартості основних засобів (дооцінка) [4, абз. 1 § 26].

Дослідивши законодавче регулювання бухгалтерського обліку основних засобів у різних країнах можемо виокремити наступні критерії (умови) визнання засобу праці необоротним матеріальним активом (рис. 1).

КРИТЕРІЇ ВИЗНАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ			
Україна	Угорщина	Білорусь	МСФЗ
<ul style="list-style-type: none"> - матеріально-речова форма; - використовуються більше 1 року; - вартість може бути достовірно визначена; - не передбачається перепродаж 	<ul style="list-style-type: none"> - матеріально-речова форма*; - використовуються більше 1 року; - вартість може бути достовірно визначена; - забезпечують діяльність безпосередньо чи опосередковано 	<ul style="list-style-type: none"> - матеріально-речова форма; - використовуються більше 1 року; - вартість на дату введення в експлуатацію перевищує 30 базових величин; - не передбачається перепродаж 	<ul style="list-style-type: none"> - матеріально-речова форма; - використовуються більше 1 року; - використовуються в основній та іншій діяльності; - вартість може бути достовірно визначена; - ймовірність економічних вигод

* Для групи «Племінна худоба» та «Майнові права на нерухомість» цей критерій не виконується. Ці засоби відображають у складі основних засобів відповідно до їх призначення

Рис. 1. Основні критерії визнання основних засобів [3–6]

Отже, одним з основних критеріїв визнання необоротних матеріальних активів є можливість достовірного визначення їх вартості, тому дослідження поняття оцінки активів в бухгалтерському обліку та методики її проведення для основних засобів є важливим.

Оцінка активів є важливою частиною бухгалтерського обліку, оскільки наявність ряду концепцій вартісного вимірювання об'єктів дозволяє вільно трактувати ключові поняття обліку. Оцінка необоротних активів – це грошове вираження первісної (облікової, інвентарної) вартості об'єктів, які згодом будуть прийняті в бухгалтерському обліку в якості основних засобів, в тому числі земельних ділянок і об'єктів природокористування, продуктивної і робочої худоби, а також нематеріальних активів [7, с. 14].

Оцінка активів характеризує наявну вартість капіталу підприємства, її цінність як майнового комплексу. До проблемних питань, пов'язаних з оцінкою основних засобів належать: нерегульованість понять справедливої, залишкової вартості законодавством України, розбіжності при віднесенні витрат до первісної вартості активів у бухгалтерському та податковому обліку тощо, які порушують об'єктивність бухгалтерської інформації. Визначення єдиних принципів оцінки основних засобів у масштабах країни дасть

зможу порівнювати показники однорідних засобів різних галузей народного господарства, робити їх узагальнення.

Професор М.І. Кутер вважає, що поняття «оцінка» передбачає сполучення трьох складових елементів: 1) об'єкта або події, які є об'єктами бухгалтерського обліку; 2) властивості (якості, ознаки) об'єкта, який підлягає кількісній оцінці, і покаже вартість об'єкта; 3) шкали вимірювання або сукупності одиниць, в яких можна виразити властивість (зазвичай міра вимірювання – грошова одиниці відповідної країни).

Поняття оцінки трактується різними вченими по-різному, однак в більшості випадків такі визначення зводяться до наступного значення – спосіб вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку у грошовому вираженні. З.С. Туяковою на сторінках журналу «Бухгалтерский учет» здійснено дослідження поняття оцінки в сучасному бухгалтерському обліку, відповідно до якого автор виділила наступні риси, які характеризують його сутність: визначений процес (чи процедура), які здійснюються економічним суб'єктом або професійним оцінщиком, що мають відповідні повноваження; оцінка як обов'язків елемент методу бухгалтерського обліку означає грошове вимірювання властивості (якості, ознаки) об'єкту або події; метою оцінки є вираження думки про цінність чи рівень, значення об'єкту оцінки; способи оцінки залежать від мети її проведення; інформація оцінки підлягає відображенню в бухгалтерському обліку і звітності при відповідності вимогам, пред'явленим до якісної характеристики; використання результатів оцінки для забезпечення інформаційних потреб зацікавлених користувачів і їх вплив на рішення користувачів звітності [8, с. 98].

Оцінка основних засобів – це грошове вираження вартості основних засобів, за якою вони відображаються в бухгалтерському обліку. В бухгалтерському обліку застосовують наступні види оцінок ОЗ: первісна вартість, відновлювальна вартість, залишкова вартість, а також балансова вартість, справедлива вартість тощо. Одним з критеріїв визнання основних засобів є достовірність їх оцінка. Навіть при наявності імовірності отримання майбутніх вигод від активу його не відображають в балансі, якщо неможливо здійснити його достовірну (обґрунтовану) оцінку [9, с. 42].

Оцінка основних засобів є одним з ключових моментів облікового відображення наявності та руху необоротного матеріального майна підприємства. Розглядаючи проблему оцінки основних засобів, слід вирішити два основних питання: на який момент її встановлювати і на якому рівні. Оцінка може бути встановлена: на дату придбання (первісна вартість), на поточний момент (відновлювальна вартість) і на майбутнє.

Первісною вартістю основних засобів є вартість, за якою об'єкти зараховуються на баланс підприємств, тобто історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів [3, п. 4]. Первісна вартість основних засобів залежить від способу їх надходження. Відповідно до бухгалтерського законодавства України та Угорщини можливі такі способи надходження основних засобів (табл. 1)

Таблиця 1

Вартість основних засобів на момент надходження

Україна		Угорщина	
Шляхи надходження	Вартість, за якою зараховується на баланс	Шляхи надходження	Вартість, за якою зараховується на баланс
1. придбання за кошти	Первісна вартість	1. придбання за кошти	Вартість, зазначена в рахунку без ПДВ (в національній чи іноземній валюті)
2. самостійне виготовлення (створення)	Первісна вартість (фактична собівартість)	2. самостійне виготовлення (створення)	Виробнича собівартість
3. внесок до статутного капіталу	Справедлива вартість, погоджена засновниками (учасниками)	3. майнові внески	Вартість, визначена в установчих документах
4. безоплатне отримання	Справедлива вартість	4. безоплатне отримання	Ринкова вартість
5. отримання в обмін на подібний об'єкт	Залишкова вартість переданого об'єкта або справедлива вартість	5. отримання в рахунок вимог (заборгованості)	Вартість, визначена у договорі обміну, рахунку, інших документах
6. отримання в обмін на неподібний об'єкт	Справедлива вартість переданого об'єкта, збільшена (зменшена) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів		

Справедлива вартість – сума, за якою може здійснюватись обмін активу або оплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежним сторонами [10, п. 4; 6]. У більшості випадків – це ринкова вартість. Справедлива вартість набула особливого значення у ринкових умовах господарювання. Як зазначає Я.В. Соколов «за неповні десять років за справедливою вартістю стали оцінювати суттєву кількість балансових статей. Більше того, справедлива вартість поступово витісняє вартість історичну. Цьому сприяє і сам політкоректний термін «справедлива вартість», оскільки припускається, що справедлива оцінка – це вартість предмету на момент складання балансу. Отже, відображення фінансового стану і фінансового результату, які базуються на справедливій вартості, перестають залежати виключно від діяльності компанії, як наприклад, при оцінці за собівартістю, і включають зміни самого ринку. Однак втрачається історичність обліку, в нього входить суб'єктивізм: потенційно можливі оцінки показують потенційні, але не реалізовані результати (прибутки і збитки)» [11, с. 68].

Слід зазначити, що існують певні недоліки у зв'язку з визначенням вартості основних засобів. Як уже було сказано, П(С)БО 7 передбачає три види оцінок: первісна, переоцінена і ліквідаційна, визначення яких наведено у п. 4 цього стандарту. Однак у тексті стандарту згадується термін «залишкова вартість». У міжнародному обліку особливе місце займає поняття «справедливої вартості», оцінку за цією вартістю використовують і в українській обліковій практиці. Як видно з табл. 1, за справедливою вартістю оцінюються основні засоби, які надходять на підприємство як внесок до статутного капіталу, при безоплатному отриманні об'єкта тощо, але визначення цього поняття не наведено в П(С)БО 7 «Основні засоби», тільки в П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств». Ці невизначеності можуть призвести до суттєвих помилок в обліку. Термін «балансова вартість» використовується у податковому законодавстві України та у міжнародній практиці. Відповідно до МСБО 16, балансова вартість – це сума, за якою актив визнають після вирахування будь-якої суми накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення його корисності [6, п. 6]. Отже, виходячи з цього балансова вартість та залишкова вартість – це аналогічні поняття, тому в українському бухгалтерському та податковому законодавстві слід врегулювати це питання, вибравши для використання міжнародне поняття – балансова вартість. Термін балансова вартість використовується і в угорській обліковій практиці.

Отже, порівнявши способи надходження основних засобів на підприємство як в Угорщині, так і в Україні, виявлено, що вони є однаковими, а також вартість, за якою ці активи зараховуються на баланс однакова. Це або первісна вартість (фактична собівартість), або справедлива (ринкова) вартість. Однак, це зовсім не означає, що при визначенні вартості активу, тобто при його оцінці, суми будуть абсолютно однаковими. Існують певні розбіжності при віднесенні різного роду витрат до вартості основного засобу, тому доцільним є дослідження складових їх первісної вартості.

Відповідно до п. 8 П(С)БО 7 витратами, які складають первісну вартість основних засобів, є:

- суми, що сплачуються постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
- реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, які здійснюються у зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт ОЗ;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству);
- витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів;
- витрати на транспортування, установку, монтаж, налагодження основних засобів;
- інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, в якому вони придатні до використання із запланованою метою.

Первісну вартість також збільшують витрати, пов'язані з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигід, первісно очікуваних від використання об'єкта основних засобів [3, п. 14]. Однак не входять до складу первісної вартості витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта у робочому стані (проведення технічного огляду, нагляду, обслуговування, ремонту тощо) та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигід від його використання [3, п. 15].

В Угорщині при визначенні вартості надходження, придбання, створення (так званої бруто вартості) за основу беруть вартість, визначену для об'єктів основних засобів залежно від способу надходження на підприємство (табл. 1), яку коригують на відповідні статті витрат, а саме [12, с. 34]:

- транспортно-заготівельні витрати;
- надбавки (+), знижки (-);
- комісійні та посередницькі винагороди;
- мито, митні надбавки, митні збори;
- податки та збори, безпосередньо пов'язані з придбанням основного засобу;
- витрати на ґрунтування, закладання фундаменту, монтаж;
- витрати, пов'язані з введенням об'єкту в експлуатацію;

- відсотки на кредит і позику, які повинні бути сплачені до моменту введення в експлуатацію;
- курсові різниці у визначених випадках (□);
- страхові платежі до моменту введення в експлуатацію;
- витрати на планування, підготовку і здійснення капітальних інвестицій;
- витрати, пов'язані з оформленням позики (винагорода банку, нотаріальні витрати), до моменту введення в експлуатацію.

Відповідно до законодавства Угорщини до первісної вартості не відносяться такі витрати, як ПДВ, витрати на поточний ремонт, витрати, пов'язані з вирубанням, доглядом та відновленням лісів, адміністративні та інші загальні витрати, які виникли у процесі створення (виготовлення) основного засобу.

Основною відмінністю між українською та угорською методикою визначення первісної вартості є віднесення відсотків на кредити і позики. В Україні фінансові витрати (витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями) не включаються до первісної вартості основних засобів, однак існує виняток, який стосується кваліфікаційного активу – відповідно до П(С)БО 31 для такого активу існує можливість капіталізації таких витрат.

Висновки і перспективи подальших досліджень. На сучасному етапі розвитку суспільства важливу роль у діяльності суб'єктів господарювання відіграють основні засоби. Вони використовуються у виробництві продукції, виконанні робіт, наданні послуг, потрібні для задоволення потреб управлінського та виробничого персоналу. На основі інформації про їх стан інвесторами приймають рішення щодо інвестиційних вкладень. Для ефективного управління необоротними матеріальними активами необхідним є урегульованість питань, що стосуються їх облікового відображення, нарахування амортизації та визначення вартості об'єктів. Сучасні законодавчі акти з бухгалтерського обліку недосконалі, тому потребують уточнення деякі моменти. Провівши дослідження нормативних актів України та Угорщини, нами визначено основні проблемні питання та запропоновано шляхи їх вирішення:

- Одним з критеріїв визнання основних засобів є достовірність їх оцінка. В податковому законодавстві України визначено вартісну межу (1000 грн) основних засобів, в бухгалтерському обліку цього немає. Це призводить до розбіжностей у визначенні вартості основних засобів, що амортизується. На нашу думку, слід керуватися міжнародними стандартами обліку та звітності (зокрема, система обліку Угорщини також базується на них) і не визначати законодавчо вартісної межі, а дозволити обирати її підприємству самостійно. Цей момент призведе до узгодження податкового та бухгалтерського обліку в нашій країні.

- Відмовитися від використання поняття «залишкова вартість» у вітчизняному обліку та використовувати міжнародне поняття «балансова вартість».

- Внести визначення понять «балансова вартість» – це сума, за якою актив визнають після вирахування будь-якої суми накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення його корисності та «справедлива вартість» – це сума, за якою можна обміняти актив або погасити заборгованість в операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами, відповідно МСБО 16 «Основні засоби».

- Відобразити у складі первісної вартості необоротних матеріальних активів відсотки на кредити і позики, які використовуються для придбання (створення) основного засобу, оскільки вони збільшують такі витрати. Але відносити до первісної вартості тільки частину відсотків, яка виплачується до моменту введення об'єкту в експлуатацію.

Удосконалення методики оцінки основних засобів, враховуючи вищевказані пропозиції, дасть можливість узгодження облікової інформації різних країн світу, зокрема, призведе до зменшення кількості неправильних чи неефективних управлінських рішень, які виникають у зв'язку з непорозуміннями між партнерами. Вирішення цих питань буде сприяти покращенню інвестиційної політики України та Угорщини.

Доцільним вважаємо вивчення методики переоцінки основних засобів в бухгалтерському обліку, оскільки міжнародні стандарти обліку і звітності (МСБО 16) визначають можливість вибору двох моделей оцінок – модель собівартості і модель переоцінки. Все більше країн застосовує модель переоцінки, тому що вона достовірніше відображає вартість основного засобу, враховуючи процеси, які відбуваються на ринку. Перспективою подальших досліджень є розгляд методики переоцінки необоротних матеріальних активів в Україні, Угорщині та за міжнародними стандартами та її удосконалення.

Література

1. Сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Угорщина – наш близький сусід та економічний партнер № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rionews.com.ua/statjag.php?id=18350>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0288-00>
4. 2000 évi C. törvény „A számvitelről” (2000. szeptember 5.). [Електронний ресурс] / Magyar Pénzügyminisztérium. – Режим доступу : www.penzugyminiszterium.hu

5. Инструкция по бухгалтерскому учету основных средств, утвержденная постановлением Министерства финансов Республики Беларусь от 12.12.2001 № 118 (в ред. постановления от 26.12.2003 № 183, с изм. и доп. от 29.12.2007) [Электронный ресурс]. – Режим доступа :<http://www.levonevski.net/pravo/razdel8/num1/8d16264.html>
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&cat_id=92408
7. Волчек А.В. Основные средства, нематериальные активы, материальные ценности: учет и налогообложение / Волчек А.В. – Минск : Регистр, 2010. – 236 с. – (Подписная серия «Современному бухгалтеру»)
8. Туякова З.С. Трансформация понятия «оценка» в современном бухгалтерском учете / З.С. Туякова // Бухгалтерский учет. – 2006. – № 21. – С. 92-101.
9. Голов С.Ф. Бухгалтерский учет и финансовая отчетность по международным стандартам / С.Ф. Голов, В.Н. Костюченко. – Х. : Фактор, 2007. – 976 с.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 7 липня 1999 року № 163 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0499-99>
11. Соколов Я.В. Оценка по справедливой стоимости / Я.В. Соколов // Бухгалтерский учет. – 2006. – № 1. – С. 68-73.
12. Róth J., Adorján Cs., Lukács J., Veit J. Pénzügyi számvitel – Budapest, 2008. – 350 p.

Надійшла 10.05.2010

УДК 657

Н. С. БРОХУН

Житомирський державний технологічний університет

КОНТРОЛІНГ В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто розвиток програмних бухгалтерських продуктів, комплексні комп'ютеризовані інформаційні системи, які пропонуються на ринках України, запропоновано критерії щодо вибору програмних продуктів контролінгу. Розглянуто завдання, які вирішуються за допомогою модуля контролінг.

The development of software accounting products, complex computerized information systems suggested on Ukrainian markets has been considered in the article as well as the criteria of choosing software controlling products have been suggested. The objectives that are solved with the help of the controlling module have been considered.

Ключові слова: контролінг, програмний бухгалтерський продукт.

Постановка проблеми. Сучасні перетворення в системі економічних відносин сприяли розвитку господарських процесів та появі значно більшої кількості користувачів інформації у порівнянні з минулим періодом. Це призвело до потреби застосування принципово нових підходів до формування та надання інформації в системі управління підприємством. Зростання потреби в економічній інформації різного роду обґрунтовує появу в світовій економічній практиці контролінгу – процесу координації, який дає можливість поєднати функції обліку, контролю і аналізу для здійснення ефективного управління підприємством. В практичній діяльності контролінгу та його складових – обліку, планування, контролю – обробляються, аналізуються, перетворюються великі обсяги даних, які на даний час є основною інформаційною підтримкою діяльності підприємства. Сьгодні забезпечення цієї діяльності неможливе без електронної обробки інформації, оскільки наявність інформаційної системи дасть можливість адекватно задовольняти запити зацікавлених користувачів, в тому числі користувачів різних рівнів управління, показниками, які необхідні для визначення як стратегічних альтернативних рішень, так і рішень тактичних питань. Використання інформаційних технологій суттєво поліпшує інформаційне забезпечення в результаті швидкого оброблення та узагальнення даних, також надає конкурентні переваги щодо забезпечення підприємства якісною управлінською інформацією, а це призводить до отримання значних економічних вигід та прибутковості підприємства.

Автоматизація контролінгу сприяє сформуванню єдиного механізму отримання якісної інформації та дає можливість комплексно розглядати на вимогу відділу контролінгу питання обліку, планування, контролю щодо поточної діяльності окремих видів діяльності господарюючого суб'єкта, питання перспектив розвитку та ефективно використовує як людські, так і фінансові і матеріальні ресурси. Метою дослідження є визначення сучасних тенденцій розвитку програмного забезпечення контролінгу та виявлення критеріїв, якими повинне керуватись підприємство при виборі програмного забезпечення.

Аналіз сучасних досліджень і публікацій. Питання комп'ютерного інформаційного забезпечення системи управління представлені в наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: Ф.Ф. Бутинеця, О.М. Петрука, В.І. Подольського, С.Ф. Легенчука, Я.В. Соколова, С.В. Івахненкова, В.В. Євдокимова, М.І. Козака, Е.В. Дорохова, Е.В. Сальникової, П. Хорвата та ін.